

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ

ХМАРО ОРІЄНТОВАНОГО

НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Педагогіка
школи

УДК 37.091.

212.7-027.555

Стаття присвячена проблемам розвитку і впровадження сервісів хмарних технологій у навчальний процес загальноосвітнього навчального закладу. Висвітлено форми та компоненти використання хмарних технологій вчителями-предметниками, адміністрацією закладу, розглянуто види діяльності, що підтримуються у хмарі. Наведено кілька прикладів успішної роботи адміністрації, учителів та учнів НВК № 10 м. Хмельницького.

Ключові слова: навчально-виховний процес, навчальне середовище, освітні технології, хмара, хмаро орієнтоване навчання, хмарні технології.

Навчально-виховний комплекс № 10 м. Хмельницького – один із найстаріших навчальних закладів міста. За останніми дослідженнями, проведеними активістами музею історії школи «Ми родом з десятої», з'ясовано, що Російську середню трудову школу № 10 засновано у 1927 р. Знайшлися документи про реабілітацію одного з перших директорів, якого було репресовано у 30-х рр. ХХ ст. У 1934 р. заклад реорганізовано в Проскурівську жіночу середню школу № 10.

Протягом 86 років школа не раз змінювала свою адресу. У 1991 р. збудовано нове приміщення по вул. Водопровідній, де нині і розміщується школа. Наш заклад поступово набув статусу загальноосвітньої школи, а в 2000 р. – навчально-виховного комплексу № 10.

У структурі НВК – загальноосвітня школа I–III ступенів та ліцей, в яких діє цільова програма розвитку особистості учня: центр розвитку та підготовки дітей до школи; I ступінь – (1–4 кл.) – центр розвитку особистості; II ступінь (5–9 кл.) – центр самопізнання та самовизначення; III ступінь (10–11 кл.) – центр самовдосконалення та профорієнтації – ліцей. Зарахування учнів до профільних класів здійснюється на конкурсній основі. Учні мають можливість вибору профілів: української філології, англійської філології, інформаційно-технологічного. Старшокласники вдосконалюють свої знання на заняттях школи олімпійського резерву та секцій учнівського наукового товариства МАН НВК № 10 «До вершин наук». У минулому навчальному році

Віктор ГРИЩУК
Директор
НВК № 10
м. Хмельницького

Директор школи, ліцею, гімназії № 3-4 2017

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОЕКТИ

- **«ВЧИТЬСЯ ПО-СУЧАСНОМУ»** (керівник – заступник директора з навчально-виховної роботи **Мігунова І. А.**)

Пріоритетний напрям проекту – створення навчального середовища, сприятливого для задоволення соціокультурних, пізнавальних та фізичних потреб учнів.

Мета проекту – забезпечити високий рівень освітньої компетенції з орієнтацією на новий Державний стандарт базової та загальної середньої освіти.

Завдання проекту – створити адаптивну мережеву систему підготовки педагогічних кадрів до реалізації завдань Державного стандарту; створити умови для професійного самовдосконалення педагогів з метою підвищення навчально-виховного процесу в умовах переходу на нові стандарти базової та загальної середньої освіти в парадигмі сучасного освітнього простору; сформувати діалогічний простір педагогічного процесу з метою розвитку педагогічної співпраці в системі «учитель-учень-батьки» та встановлення суб'єкт-суб'єктних стосунків; запровадити використання здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі.

Результати проекту: створено електронний кейс *«На допомогу учителю 5 класу»*, випущено методичні посібники *«Використання здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі»*, *«Створення комфортного педагогічного простору в умовах переходу на новий Державний стандарт базової та загальної середньої освіти»*, *«Використання навчального програмного забезпечення з кожної навчальної дисципліни»*, запроваджено авторську програму *«Наступність»*; створено умови для реалізації педагогічного проекту *«Виявлення проявів та запобігання дитячій бездоглядності засобами фізичної культури. Прищеплення здорового способу життя як норми соціальної поведінки»*. І. А. Мігунова посіла перше місце в V Міжнародному фестивалі педагогічних інновацій за розробку та реалізацію в НВК № 10 педагогічного проекту *«Вчить по-сучасному»*.

Адміністрацією НВК № 10 разом зі штатними практичними психологами Л. М. Янковською та Т. В. Книр організовано заходи просвітницького та тренінгового характеру:

більш ніж 118 обдарованих учнів 7–11 класів виявили бажання взяти участь у конкурсі-захисті МАН та учнівських олімпіадах. Стали переможцями міського етапу 51 з них. При товаристві відкрито молодше відділення для учнів 1–4 класів, які вже 8 років працюють за авторською програмою *«Юний дослідник»*, здійснюючи свої перші кроки у науку. Досвід НВК № 10 м. Хмельницького за напрямом *«Системна робота з обдарованими молодшими школярами над розвитком наукового пізнання світу»* вивчено й узагальнено управлінням освіти Хмельницької міської ради.

До послуг учнів НВК: бібліотека та читальний зал, спортивні зали, басейн, гуртки за інтересами, учнівське самоврядування *«Мерія НВК»*. Родзинками НВК № 10 є туристично-краєзнавчий клуб *«Едельвейс»*, два зразкових музеї, відомі в місті та області (музей українознавства *«Світлиця»*, музей бойової слави 31 танкового корпусу) та музей історії школи *«Ми родом з десятої»*. 23 кабінети та класи оснащені мультимедійною технікою, комп'ютерами, всі навчальні кабінети та класні кімнати підключено до мережі інтернет.

Відповідно до Програми розвитку НВК № 10 колектив послідовно виконує кілька шкільних педагогічних проектів, два Всеукраїнських та один загальноміський (див. врізи)

У 2016–2017 н. р. початкова школа НВК № 10 взяла участь у Всеукраїнському проекті *«Інтелект України»*. Тепер у нас працюють експериментальні перші класи (керівник проекту заступник директора з навчально-виховної роботи в початкових класах Є. І. Скочеляс).

Колектив НВК № 10 взяв участь у двох міжнародних проек-

тах: українсько-німецькому молодіжному проєкті «Хмельницький – Вупперталь» Міжнародного фонду «Взаєморозуміння та примирення», українсько-польському проєкті «Шкільна академія підприємництва». Вчителі шкільного методичного об'єднання хімії та біології закладу беруть участь у науково-дослідній роботі лабораторії хімічної і біологічної освіти інституту педагогіки НАПНУ «Якісна шкільна біологічна освіта». Очолює роботу заслужений учитель України, вчитель біології М. Ю. Бітюк. У НВК № 10 відбувся круглий стіл «Якісна шкільна біологічна освіта: проблеми та шляхи розв'язання» за участю провідного наукового співробітника лабораторії хімічної і біологічної освіти інституту педагогіки НАПНУ, кандидата педагогічних наук, доцента Н. Ю. Матяш.

Колектив кожного загальноосвітнього навчального закладу обирає стратегію і тактику дій, які відображено в Статуті та Програмі розвитку школи. **Аналітичний розділ оновленої Програми розвитку НВК № 10 м. Хмельницького містить такі відповідні тези:**

- світова тенденція до всебічної глобалізації життя поступово перетворює суспільство на єдиний простір, в якому люди об'єктивно змушені ставати більш інформованими, динамічними, критично й творчо мислячими, вмотивованими до власного розвитку;
- в інформаційному світі практично будь-хто може отримати доступ до глобальної мережі інтернет. Інтернет-технології є системоутворюючим чинником розвитку інформаційного простору та суспільства в цілому;

- з метою запобігання негативним явищам у педагогічному колективі, для формування позитивної взаємодії серед учасників навчально-виховного процесу проведено тренінги «Підвищення почуття емпатії педагога», «Профілактика професійного вигорання педагогів НВК № 10» та семінар-практикум: «Роль здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі»;
- психологами НВК № 10 Л. М. Янковською та Т. В. Книр розроблено програму діяльності психологічної лабораторії «Крок за кроком до успішного навчання». Основний крок програми «Педагогічна майстерність – запорука успішності учня» спрямований на підвищення рівня психологічної освіти та професійної майстерності педагогів, оптимізацію стосунків серед учасників навчально-виховного процесу.

Л. М. Янковська посіла перше місце у VII Міжнародному фестивалі педагогічних інновацій за розробку та реалізацію в НВК № 10 проєкту «Модель психологічної лабораторії на платформі MS Office 365. Хмарний кабінет практичного психолога».

Початкова школа НВК № 10 увійшла до складу експериментального майданчика на виконання II етапу українсько-шведського проєкту «Освіта для сталого розвитку в дії».

Пріоритетний напрям проєкту – уроки для сталого розвитку в 3–4 класах, які забезпечують зміни у звичках дітей, поведінці й стилі повсякденного життя та спрямовані на раціональне ставлення до використання ресурсів планети.

- **«ШКОЛА УСПІШНОГО ВЧИТЕЛЯ»** (керівник – заступник директора з науково-методичної роботи **А. В. Янковська**)

Пріоритетний напрям проєкту – професійна і соціальна мобільність, неперервна освіта, професійне та духовне самовдосконалення педагога.

Мета проєкту – навчитися швидко, раціонально, економно навчатися протягом життя, користуючись знаннями як інструментом у розв'язанні життєвих проблем.

Завдання – створити умови для професійного вдосконалення вчителя **НВК № 10**, активно адаптувати педагога до нових обставин і моделей освітньої діяльності.

Результати проекту: виконано веб-квест «Школа успішного вчителя», розроблено методичні рекомендації «Створення освітнього інтернет-середовища для організації навчальної діяльності через виконання завдань пошуково-дослідницького характеру», створено авторський веб-сайт «Школа успішного вчителя», організовано динамічну групу «Використання ІКТ у навчально-виховному процесі», результати роботи та авторські матеріали розміщені на офіційному сайті НВК № 10 (<http://www.nvk10.km.ua/>) та сайті учнівського наукового товариства МАН «До вершин наук» (<http://www.digestnvk10.org.ua/>). Власні сайти та блоги ведуть вчителі: В. В. Медулич (сайт «У класі»), А. М. Дяченко, Л. І. Козубай, Л. О. Бондарчук. Авторські сторінки на офіційному сайті НВК № 10 відкрили Л. О. Синиця, О. Д. Городнюк, О. А. Юхимович, А. В. Кошевка. Пройшли навчання за програмами Intel та Microsoft 19 вчителів, з них: «Intel – навчання для майбутнього» – 4 вчителі; «Курс Microsoft із цифрових технологій» – 14 вчителів, «Курс Microsoft Digital Literacy» – 2 вчителі. Підвищили свій фаховий рівень на дистанційних курсах Академії ВГ «Основа» – 6 вчителів. Тренінг з емплаурмент-педагогіки «Уроки сталого розвитку» пройшли 2 вчителі. Тренінг за програмою Intel «Інноваційна модель Е-навчання «1 учень – 1 комп'ютер» пройшли 26 вчителів. Володіють методикою проведення інтерактивних уроків та уроків з використанням ІКТ 70 % вчителів. На сьогодні 8 учителів є авторами навчальної літератури та науково-методичних розробок. Чимало уваги приділяється інформатизації навчального закладу. На Е-диску сайту www.ukr.net ведеться електронний документообіг шкільної документації, яку впорядковано в 46 Е-папках (наприклад: порівняльний аналіз контрольних робіт; моніторинг виконавської дисципліни; моніторинг навчальних досягнень учнів НВК № 10; методичні рекомендації, Державний стандарт, інструкції, критерії оцінювання тощо).

В управлінській діяльності використовується мережевий офісний пакет «Google Docs», що дає адміністрації можливість

- Інтернет – активний агент соціалізації особистості підлітка;
- потреба ЗНЗ м. Хмельницького в розробці хмаро орієнтованого навчального середовища є досить гострою, оскільки це питання, попри його актуальність, на міському рівні недостатньо вивчено.

Так було визначено необхідність зміни основного вектора розвитку НВК № 10. Сьогодні політика нашого навчального закладу така: сучасна освіта – сучасним школярам. Стратегія розвитку школи – від НВК до ліцею інформаційних технологій.

Мета роботи НВК № 10 – створення освітнього середовища, яке сприятиме тому, щоб кожен учень, незалежно від психофізичних особливостей, рівня сформованості навчальних умінь, навичок і здібностей зміг реалізувати себе як суб'єкт життя, діяльності та спілкування.

Розглядаючи різні підходи до використання інтернет-технологій у школі, ми звернули увагу на такі переваги хмарних сервісів:

- комплексне програмне забезпечення, провідні освітні технології;
- індивідуальний процес навчання, онлайн-консультації;
- демократичний зв'язок «учитель – учень».

Ми не могли стояти на місці, адже щодня коефіцієнт інформаційної компетентності учнів зростає, вчитель зобов'язаний встигати за своїми вихованцями. Тому у липні 2015 р. школа здобула статус експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня. Це дало нашому колективу можливість узяти участь в апробації й узагальненні результатів науково-педагогічного експерименту «Основи проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального

закладу», керівник – завідувач відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти С. Г. Литвинова. Педагоги та учні, які беруть участь в експерименті, використовують у навчально-виховному процесі ліцензійний пакет програм «Microsoft Office 365», що має сертифікат захисту даних ISO 27001.

Нам вдалося це зробити тому, що:

- учителі НВК № 10 уже мали досвід роботи в хмарному середовищі (працювали з програмами «Google»);
- наші батьки зацікавлені, оскільки в хмарному середовищі учень сам обирає не тільки ритм, темп і час навчання, а й послідовність вивчення предметів;
- завдяки досвіду роботи в хмарному середовищі можна стверджувати, що управлінська діяльність оптимізується, електронний документообіг вивільняє час учителя, полегшує створення навчального контенту, стимулює до самоосвіти та творчої діяльності.

Однак **ми свідомі існування суперечності між використанням традиційних методів і прийомів роботи з учнями та набуттям частиною педагогів ІТ-компетентності, швидким розвитком школи в напрямі інформатизації навчального процесу.** Щодня коефіцієнт інформаційної компетентності учнів зростає, вчитель за таким учнем не встигає. Місто розвивається й потребує спеціалістів в ІТ-сфері. Перебуваючи в активній фазі другого року проекту «Хмарні сервіси в освіті», ми встигли зробити такі дії для подолання цих суперечностей: з 2016 р. НВК № 10 бере участь у виконанні міської програми розвитку «ІТ-Хмельницький», зокрема, у міському проекті «Дистанційна освіта школярів

міста Хмельницького» з підготовки електронного освітнього середовища – ІТ навчання учнів 8–11 класів за допомогою авторських дистанційних курсів. **Ми прагнемо запровадити дистанційну освіту в школі з огляду на такі її переваги:**

- доступність для різних категорій учнів;
- демократичний зв'язок «учитель – учень»;
- комплексне програмне забезпечення; провідні освітні технології;
- індивідуальний процес навчання, гнучкі консультації.

Оскільки вчителі мають унікальний досвід роботи в хмаро орієнтованому навчальному середовищі, вони є розробниками навчального контенту для MS Office 365, який уже проходить апробацію на платформі факультету заочно-дистанційного навчання Хмельницького національного університету на

спільного редагування документів з різних комп'ютерів (річний план, накази), педагогам – ведення інформаційно-аналітичної та контрольної-діагностичної роботи в процесі моніторингу якості освіти (таблиці прогнозу та результативності НДУ учнів)

Стандартизовано моніторинг якості освіти НВК № 10 за допомогою щорічного оновлення електронних документів. Створено електронну інформаційну систему бази даних вчителів та моніторингу якості освіти учнів школи; електронний методичний кабінет.

З метою дотримання вимог чинного законодавства щодо ведення Алфавітної книги, класних журналів **створено спеціальну електронну базу даних учнівського складу та працівників НВК № 10.** Здійснено аналіз кількості учнів за кожною літерою, внесено дані про учнів 1–11 класів та прибулих дітей, заповнено ІІ розділ Алфавітної книги.

Виконання шкільних проектів «Школа успішного вчителя» та «Вчись по-сучасному» дало можливість педколективу та учням школи взяти участь у Всеукраїнському проекті «Хмарні сервіси в освіті».

сайті «Дистанційне навчання школярів». Усього розроблено 5 авторських дистанційних курсів для учнів 6, 8 класів: з математики (В. В. Медулич), біології (Ю. В. Прозоровська), географії (Л. В. Худецька), історії (А. М. Дяченко), технологій (Л. І. Козубай).

Дирекцією закладу визначено такий алгоритм дій:

Крок 1: розробка та апробація курсів, розміщених на серверах Хмельницького національного університету, розроблених на базі унікальних вітчизняних технологій, відпрацьованих та запатентованих університетом. Інтеграція з факультетом дистанційно-заочного навчання ХНУ.

2016–2017 н. р. – дистанційно-очна форма навчання. Учень НВК № 10 вивчає предмет у школі та має можливість додатково вивчати його дистанційно. *Тьютор – шкільний учитель.* За такої форми навчання дистанційні матеріали органічно залучаються до навчального процесу.

Крок 2: 2017–2018 н. р. – дистанційна форма навчання. Учень НВК № 10 індивідуально записується на курс та навчається дистанційно за методикою навчального центру факультету ДЗН ХНУ.

Крок 3: 2018–2019 н. р. – дистанційна форма навчання. Учні шкіл м. Хмельницького записуються на курс індивідуально та навчаються дистанційно за методикою навчального центру факультету ДЗН ХНУ. Надання платних освітніх послуг через ДН за напрямками: підготовка до ЗНО, профорієнтація, соціалізація випускників, підвищення кваліфікації вчителів тощо.

Категорії потенційних слухачів дистанційних курсів:

- учень НВК № 10, який бажає покращити свої знання з базових дисциплін шкільної програми;
- учень НВК № 10, який готується до ЗНО;
- учень, який перебуває на екстернатній чи індивідуальній формі навчання;
- учень з особливими потребами тощо.

У результаті виконання цих проєктів:

- 48 учителів НВК № 10 отримали додаткову методичну та фахову підготовку, навчаючись на дистанційних курсах із впровадження хмаро орієнтованих засобів у навчально-виховний процес.
- 15 учителів НВК № 10 розробили навчальний контент з використанням хмарних сервісів та долучили до відповідної навчальної роботи учнів 5–9 класів.
- Адміністрація закладу використовує хмарні технології для ведення ділової документації та моніторингу навчально-виховного процесу.

Зрозуміло, що активне використання інформаційних і комунікаційних технологій робить пріоритетним завдання створення спеціально спрямованої системи охорони здоров'я школярів. Нині в нашій школі маємо незадовільні показники здоров'я та емоційного благополуччя дітей, переважання відчуженого стилю спілкування педагога з учнями. Недостатньою є кількість шкільних форм соціалізації для розв'язання індивідуальних завдань дорослішання, спостерігається відсутність можливості соціальної дії підлітків у школі.

Тому виховна служба працює над розробкою шкільного проєкту «Здоров'я формує політику школи». Заступник директора з виховної роботи **О. А. Плюхіна** опублікувала сигнальний примірник проєкту, в якому вагоме місце посідає формування української ідентичності, враховано напрями Концепції патріотичного виховання.

Наведемо кілька прикладів того, як змінюється шкільне життя в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища. День здоров'я – наш традиційний вересневий захід. І хоча 47 класних колективів планують його задалегідь, це день турбот для директора і заступників, адже діти виходять за межі школи. Цього року ми оголосили спільний загальношкільний онлайн-проєкт «Ми – за здоровий спосіб життя!», який узагальнили в Електронному записнику «One Note Office 365». Кожен клас розмістив на своїй сторінці фотозвіт, у якому доводяться переваги

здорового способу життя, пропонуються поради для проведення активного дозвілля на природі. Записник заповнювали протягом Дня здоров'я, редагували спільно. Керівництво школи отримувало оперативну інформацію про перебіг цього шкільного дня, рівень його підготовки, а головне – кожен відчув себе часткою великої шкільної громади. «Хмарний записник» перетворився на сімейний альбом, сповнений теплоти, любові до дітей, поваги до учительства.

Останній шкільний проект, підсумований у спільно впорядкованій у хмаро орієнтованому навчальному середовищі НВК № 10 презентації «Sway», виконано до Дня української писемності. Кожен клас разом із класними керівниками та вчителями української мови та літератури запланував власний захід, який висвітлювався на полотні онлайн презентації, доступ до якої мають всі представники шкільної громади. Найпопулярнішими виявилися звіти про Диктант української єдності.

Отже, хмарне середовище інтегрувалося у життя реальної школи, відтак навчально-виховний процес став цікавим і сучасним, а освітні послуги – більш якісними. що відкрило різноманітні шляхи для саморозвитку й самовдосконалення учня й учителя НВК № 10.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Шишкіна М. П. Корпоративні інформаційні системи підтримання науково-освітньої діяльності на базі хмаро орієнтованих сервісів // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. – Київ, 2015. – Вип. 43 (47), ч. 2. – С. 178–206.
2. Биков В. Ю. Технології хмарних обчислень, ІКТ-аутсорсинг та нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ / В. Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. – Херсон : ХДУ, 2011. – Вип. 10. – С. 8–23.
3. Литвинова С. Г. Методика проектування та використання хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу: метод. рек. / С. Г. Литвинова. – Київ : Компрінт, 2015. – 280 с.; іл. 295.

4. Литвинова С. Г. Методика проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу на рівні керівника / С. Г. Литвинова // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2015. – № 2 (122). – С. 5–11.

5. Литвинова С. Г. Основні етапи і компоненти проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу / С. Г. Литвинова // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – 2014. – Вип. 3(541): Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології, у 3-х т. – Т. 2. – С. 56–66.

Виктор Гришук

Повышение эффективности учебно-воспитательного процесса общеобразовательных учебных заведений в условиях формирования облачно ориентированной учебной среды

Статья посвящена проблемам развития и внедрения сервисов облачных технологий в учебный процесс общеобразовательного учебного заведения. Освещены формы и компоненты использования облачных технологий учителями-предметниками, администрацией учреждения, рассмотрены виды деятельности, поддерживаемые в облаке. Вот несколько примеров успешной работы администрации, учителей и учеников УВК № 10 г. Хмельницкого.

Ключевые слова: учебно-воспитательный процесс, учебная среда, образовательные технологии, облако, облачно ориентированное обучение, облачные технологии.

Viktor Hryshchuk

Improving efficiency educational process of general educational institutions in the emerging cloud oriented learning environment

This article is devoted to problems of development and implementation of cloud services in the educational process of an educational institution. Deals with the form and use of cloud components subject teachers, the administration of the institution; activities supported in the cloud. Are some examples of the success of the administration, teachers and students of NVK № 10. Khmelnytsky.

Keywords: educational process, learning environment, educational technologies, cloud, cloud-oriented learning, cloud.